

Arkitekturprincipper 2018

Aabenraa Kommunes arkitekturprincipper skal sikre, at alle IT-anskaffelser lever op til fælles standarder. Disse reducerer afhængigheden af leverandørerne, øger den forretningsmæssige understøttelse af indkøbene, og sikrer den bedste kvalitet til prisen. Principperne danner grundlag for de vurderinger IT-visitationen når frem til, når IT-visitationen tager stilling til indkøb af IT-snitflader og systemer.

Det er den enkelte systemejers ansvar at sikre, at arkitekturprincipperne bliver overholdt. Dette sker i samarbejde med IT-afdelingen, der rådgiver om IT-arkitektur- og sikkerhedsspørgsmål.

Arkitekturprincipperne skal hjælpe organisationen med fremadrettet at have fokus på:

- ikke at købe overlappende funktionalitet
- ikke at bruge kopidata
- overholdelse af udbudsregler
- informationssikkerhed og databeskyttelsesforordningen
- bedste kvalitet til billigste pris
- dokumentation af implementeringsproces og efterfølgende drift
- understøttelse af en 360° graders forretningsproces
- at hele IT-systemets levetid tænkes ind i projektet
- arkitekturunderstøttende snitflader

Set i forhold til de fælleskommunale arkitekturprincipper, har kommunens arkitekturprincipper en mere operationel tilgang, bl.a. ved at angive konkrete eksempler på områder, hvor principperne kan komme i anvendelse. For at understøtte princippernes praktiske anvendelse, skelnes også mellem egentlige 'arkitekturprincipper' og såkaldte 'leveregler'.

Forskellen kan i korte træk beskrives ved at systemejeren har ansvaret for at man forholder sig til principperne, og forklarer årsagen, når de ikke følges. Ved at følge princippet om *følg eller forklar*, dokumenteres årsagen til hvorfor det ikke har været hensigtsmæssigt at følge principperne. Dokumentationen samles i et arkitekturbilag, hvor også konsekvenserne ved *ikke* at følge principperne beskrives.

Levereglerne derimod informerer og vejleder om forhold, der kan være væsentlige at tage med i overvejelserne. Selvom der ikke stilles de samme krav, til at begrunde hvorfor en leveregel ikke følges, anbefales det, at årsagen dokumenteres og konsekvenser beskrives.

Godkendt i den Digitale Styregruppe den 17. september 2018
Offentliggjort på Medarbejderportalen den 13. november 2018

Principkataloget

Emne	Beskrivelse	Anbefaling	FA ¹
Brevforsendelser	Den fælleskommunale infrastruktur kan anvendes til forsendelser af breve til hhv. Digital Post og kommunens fjernprintleverandør.	Stil krav om at løsningen anvender Serviceplatformens printservice og fordelingskomponent til forsendelse af breve, samt at print og kuvertering varetages af kommunens fjernprintleverandør.	AR2.3 AR7.1
Logning	For at kunne dokumentere, at kommunen sikrer den nødvendige datasikkerhed, skal al databehandling kunne logges.	Stil krav om, at løsningen – på en forståelig måde – skal kunne fremvise fyldestgørende log af databehandlingen.	AR4.2 AR6.4
Databehandler-aftale	For at IT-løsninger kan løse opgaver i den kommunale sagsbehandling, skal de have adgang til data. Er der tale om personoplysninger skal der muligvis indgås en databehandleraftale.	Sørg altid for at vurdere om der skal udarbejdes en databehandleraftale og husk at involvere kommunens Databeskyttelsesrådgiver. Du kan læses mere på medarbejderportalen , hvor rammerne for databehandleraftaler er beskrevet.	AR4.1
Overlappende funktionalitet	Et eksempel på en funktion, der findes i en række systemer, er SMS. Hver leverandør tilbyder deres unikke SMS løsning, tilpasset netop deres system.	Stil krav om at løsningen anvender kommunes NemSMS-løsning i Digital Post.	AR5.2 AR7.1
Snitfladeoverblik er et leverandøransvar	Det kan være vanskeligt, at have overblik over de snitflader et IT-system har. Det giver udfordringer i forhold systemafhængigheder fx ved udbud.	Stil krav om at leverandøren løbende (fx hvert kvartal), fremsender en opdateret snitfladeoversigt, indeholdende navn på snitflader, involverede systemer, integrationsmønstre samt datatyper.	AR6.2 AR6.4
Adgangsstyring	Når man først er logget på Citrix skal man ikke blive mødt af andre log-on krav, da adgangen bliver styret via single sign-on. Borgervendte løsninger skal	Stil krav om at adgangsstyring sker gennem single sign-on, baseret på kommunens AD og Støttesystemet Adgangsstyring. Anvend NemID, ved borgervendte	AR5.1 AR5.2

¹ FA: De nye Fælleskommunale Arkitekturprincipper består af otte principper og 24 arkitekturregler (AR). Her angivet som AR, hvor fx AR 1.1 er en arkitekturregel under Princip 1. Se mere på [kl.dk](#).

	bruge NemID ² .	løsninger.	
Beskrivelse af dataflow	Ejerskab over data forudsætter viden om data. Denne kan opnås ved at kommunen får styr på hvilke data, der flyttes via hvilke kanaler, det såkaldte dataflow.	Stil krav om at løsningens dataflow skitseres både som illustration, og med beskrivelse af hvilke datatyper, der udveksles via de respektive integrationsmønstre.	AR7.2
Ingen kopidata	En lang række systemer anvender kopiregistrene P-data, V-data, DPR og P-data-online. Det er dyrt og unødvendigt.	Stil krav om at løsningen anvender autoritative data, der hentes enten via Serviceplatformen, eller den fællesoffentlige Datafordeler.	AR2.3 AR3.1 AR6.1
Infrastruktur & serverplatform	En ny løsning skal kunne fungere inden for rammerne af den lokale infrastruktur, fx på Citrix.	Stil krav om at løsningen skal kunne fungere i sin helhed på Citrix, uden at evt. tilpasninger afstedkommer ekstraudgifter.	AR2.2 AR7.1
Rammearkitektu- rens byggeblokke	Når man opdeler kommunale opgaver i byggeblokke, kan man definere og specificere entydige forretningsservices i form af informationer, processer og regler. Det giver overblik og gør, at man kan genbruge beskrivelserne i forhold til andre IT-systemer.	Stil krav om at den enkelte opgave defineres og beskrives via de fælleskommunale byggeblokke, samt at løsningen anvender fælles integrationsmønstre og at data udveksles i henhold til aftalte protokoller.	AR7.1 AR7.2
Grunddata	Grunddataprogrammet samler de grundlæggende registreringer om Danmark og danskerne under det fælles begreb grunddata. Det betyder, at data er standardiserede, så de kan kombineres og anvendes sammenhængende.	Ved anskaffelse IT-løsninger bør Grunddataprogrammet tænkes ind som en ressource, der kan understøtte forretningens opgavevaretagelse.	AR6.1 AR6.2 AR6.3 AR6.4
Snitflader til den fælleskommunale infrastruktur	Den fælleskommunale infrastruktur med Støttesystemerne og Serviceplatformen danner grundlaget for en uafhængig opgavevaretagelse. Hvor indekserne skaber	Stil krav om at løsningen skal integreres med de fælleskommunale Støttesystemer, herunder levere data til 'Sags- og Dokumentindekset' samt 'Ydelsesindekset'. Endvidere skal løsningen kunne anvende	AR2.3 AR7.2

² Fra 2020 anvender borgervendte løsninger MitID.

	forudsætningen for en helhedsorienteret sagsbehandling, med udgangspunkt i SAPA, leverer Beskedfordeler og 'Fordelingskomponenten' notifikationsbeskeder og dokumentation om væsentlige forretningshændelser.	infrastrukturkomponenterne 'Beskedfordeler' og 'Fordelingskomponenten'. I forhold til udveksling af økonomiske data, anvendes snitflader defineret under ØiR (Økonomi i Rammearkitekturen).	
IT-systemets levetid	IT-systemets levetid strækker sig fra første registrering af data, til aflevering af de sidste data. Et område, der sjældent beskrives i IT-kontrakter er arkivering, et andet er overlevering (migrering) af data til nye systemer.	Stil krav om at løsningens udgifter til arkivering indgår i kontrakten. Tag stilling til hvem der ejer systemets data, samt hvordan (og til hvilken pris) de kan migreres til nye systemer.	AR2.3 AR2.6 AR3.1
Responsiv design	Ved at løsningens brugerinterface automatisk tilpasser sig den skærmstørrelse en stationær PC, bærbar PC, tablet eller smartphone har, øges anvendelsesgraden væsentligt.	Stil krav om at brugerinterface skal kunne fungere, uafhængigt af enhedstyper og skærmstørrelser.	AR6.3 AR7.1

Leveregler

Emne	Beskrivelse	Anbefaling	FA ³
Udbudsregler	Indkøb via SKI 02.19 sikrer et mindstekrav i forhold til den fælleskommunale rammearkitektur.	Inddrag Udbudsenheden og IT-Digitalisering, før anskaffelsesprocessen startes op.	AR1.3
Aftaler på dansk	Det kan forekomme, at mindre, fx udenlandske leverandører, fremsender løsningsbeskrivelser og kontrakter på engelsk.	Efterspørg en dansk udgave, da muligheden for fejlfortolkninger stiger, som følge af anvendelsen af engelske fagtermer. Der er udarbejdet en engelsk udgave af den fælleskommunale databehandleraftale.	AR1.3
Alle systemer registreres i Kitos	OS2Kitos er et værktøj til at skabe overblik over kontrakter, snitflader og systemer.	Ved at registrere en række informationer i Kitos, får både IT og forretningen, overblik over væsentlig informationer, der understøtter forpligtigelserne i forhold til bl.a. arkivering og GDPR.	AR5.2 AR6.2
360° graders forretningsproces	Der er mange arbejdsgange i den kommunale opgaveløsning. Den lokale arkitektur bør i høj grad være baseret på standard løsninger med fællesoffentlige snitflader til ESDH- og fagsystemer, registeropslag, SMS, samt Fjernprint/Digital Post.	Tænk processen fra start til slut. Stil krav om anvendelse af eksisterende eller fællesoffentlige løsninger. Vær kritisk overfor leverandørkrav om at bestemte forudsætningssystemer eller moduler skal anvendes.	AR2.4 AR6.1 AR6.2
Redundante data	Redundante data er data, der gentager sig i databasen, dvs. at de optræder flere gange.	Når data kopieres, sker det typisk ved at hele datasæt behandles. Det kan tage en betydelig mængde af lagerpladsen og påvirke løsningernes hastighed. Vær opmærksom på løsningsbeskrivelser, der anvender begreber som 'redundans' og 'duplikering'.	AR6.1 AR6.2
Kvalitet og pris	Der skal være fokus på både økonomi og kvalitet.	En business case kan skabe klarhed over, om investeringen giver den ønskede værdi.	AR2.6

³ FA: De nye Fælleskommunale Arkitekturprincipper. Se fodnote 1.